

Franckesche Stiftungen zu Halle

Pavli Manvtii Commentariivs In M. Tvllii Ciceronis Epistolas Ad Diversos

Accedvnt Eivsdem Scholia Et Hieronymi Ragazonii In Easdem Ciceronis
Epistolas Commentariivs

Manuzio, Paolo

Lipsiae, A.C. MDCCLXXIX

VD18 90852230

Epistolae VII.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:hbz:5:1-219543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:5:1-219543)

tus: quod in sensibus accidere vix potest. ideo, cum dixisset, *ut spero*, subiunxit, *vel potius, ut perspicio*: tamquam de re praesenti et oculis proposita: nam de fortuna dixisset, *ut prospicio*, quemadmodum lib. 4. epist. 3. *Multo ante, tamquam ex aliqua specula, prospexi tempestatem futuram.* et alibi.

Imagini animi et corporis tui] Cum omnes filii parentibus cari, tum ii maxime, qui corpore eos et animo referunt. itaque lib. 1. ad Q. Fr. epist. 3. *Quid quod eodem tempore desidero filiam? qua pietate, qua modestia, quo ingenio? effigiem oris, sermonis, animi mei.* Hoc quoque pertinet ad consolandum Caecinam, qui filium haberet sui simillimum.

Constantissimo] Qui patris aduersam fortunam constanti animo ferat.

Et detuli] Quo statim, si vellet, vteretur. sic epist. 10. *Vniuersum studium meum et benevolentiam ad te defero.*

Familiares quidem eius, sicuti neminem] Familiares Caesaris, Pansa, Hirtius, Balbus, Oppius, Matius, Postumius. epist. 12.

Valebo tibi] Repetitio eiusdem verbi quiddam venustatis habet. lib. 2. epist. 11. *Quidquid erit, tibi erit.* et epist. 18. eiusdem libri: *Sin quid offenderit: sibi totum, nihil tibi offenderit.*

Firmitudine animi] Virtute dixit ad Torquatum, epist. 4. in extremo.

EPISTOLAE VII. ARGVMENTVM.

Excusat Caecina filium, quia Ciceroni librum sero reddiderit. Queritur, sibi Caesarem irasci, quod in eum scripserit, cum ignouerit omnibus, qui Deos venerati sint contra eius salutem. Rursus, omis- sam repetit libri sui mentionem: et, quam parce quamque timide tum de ipso Cicrone, tum etiam de Caesare scripserit, diligenter ostendit. Non iturum in Asiam, suadente Cicrone, ut in Sicilia commoretur, confirmat. Petit, ut sibi venia potestasque redeundi a Caesare impetretur. Librum custodiri cupit, aut ita emendari, ne, si exeat, eius rationibus obesse possit.

EXPLANATIO.

Liber] Is, de quo epist. 5. itaque patet, illam post hanc fuisse collocandam. hanc autem post eam, quae sequitur: in qua Cicero scripsit, *in Sicilia censeo commorandum: cui respondit in hac Caecina, de Asiatico itinere, ut imperas- si, feci.* Hic liber cum laude Caesaris Ciceronisque scriptus erat, ut infra perspicuum est: illum alte-

rum, quo Caesari maledixerat, ante pugnam Pharsalicam Caecina composuit: quo se duriores in venia danda Caesar praebuit.

Quo animo scribatur] Vel haec verba, scriptum esse librum cum laude Caesaris, demonstrant.

Inepte] Imprudentia nostra: cum hoc damnum vitare licuerit libro comprimendo.

Scili]

Stili] Quia scripserim contra Caesarem.

Cum mendum] Mediceus liber, *commendum*: mei, *cum emendandum*: vnus, *commentum*.

Scripturae] Et hic et paullo post pro scripto posuit. et lib. 15. epist. ult.

Litura] Veteres libri, *littera*.

Stultitia fama multetur] Qui stulte aliquid commisit, fama illi poena est, et stultus esse dicitur. Quidam libri, *stultitiae*.

Corrigitur] Non punitur, quod pertinet ad crimina, sed corrigitur, quasi leui culpa. Neque congruunt, *exsulio corrigitur*: sed erat proprium, *exsulio punitur*. verum de data opera cum leni verbo acerbum nomen coniunxit, vt inde perspicuum faceret, quam inique secum ageretur, et quam esset in ea re fato singulari, cuius error corrigeretur exsulio.

Summa criminis] Et hoc aliqua cum ironia atque indignatione dixit: quasi leuissimum sit crimen, si quis aduersario maledicat armatus. id quod proxime non crimen, sed errorem vocauit.

Vota victoriae suae] Pro victoria imperatores vota fecisse, Liuius, et alii saepe dixerunt: sed priuatum vouere alii quoque solebant.

Immolaret] Festus: *immolare est mola, id est, farre molito, et sale, hostiam fufam spargere*.

Omnibus rebus] Hic etiam, non modo in bellis.

Felix] Quia vota non cogitat, quae in ipsum ab aduersariis facta sunt.

Multa deos venerati] *Multa*, aduerbii loco posuit, vt Virgilius lib. 4. Georg. v. 300.

— *Et spiritus oris*

Multa reluctanti obstruitur. —

Sic locutus idem Cicero lib. 3. de Nat. deor. c. 3. et pro Murena c. 29. Topicorum autem initio, *cum tu*, inquit, *mibi meisque multa saepe scripsisses*. Cellius lib. 13. c. 22.

Scripsi de te] Timui, quia scripsi de te, quamquam parce, ne Caesar offenderetur.

Non reuocans me ipse] Non reuocaui me sponte, sed refugii metu.

Genus hoc scripturae] Cum alterum laudamus. nam, cum alteri maledicimus, aut cum nos ipsos laudamus, minus liberum est.

Atque elatum] Vnus Maffei liber, *elatum*: quod olim probauimus. reliqui mei omnes, *latum*. Sed coniecturam nostram aliis quoque placuisse, nunc video.

Alterum laudare] Quod ego feci: nec tamen id mihi liberum fuit.

De quo quidquid detrabas] Si perfecte alterum non laudes.

Infirmitati] Ingenii.

Ac nescio, an tibi gratius opportuniusque acciderit] Fortasse gratius tibi erit, ac melius cadere videbitur, quod parce te laudauerim, metu scilicet refugiens. nam, quod egregie praestari non potest, id vel non attingere oportet, vel saltem quam parcissime facere.

Sustinui] Licet hoc scripturae genus incitatum esse debeat, ego me tamen sustinui.

Minui] Vt parcius te laudarem.

Sustuli] E libro.

Ne posui quidem] Quae, nisi metus impedisset, iure ac merito tuo posuissem.

Quemadmodum igitur scalarum gradus] Comparationes poetis potius,

tius, quam soluta oratione scribentibus, conueniunt. Demetrius, cum de longioris vitio similitudinis praeciperet, haec subiunxit: Ταῦτα γὰρ οὐκ εἰκασίαις ἐστὶ εἰσικεν, ἀλλὰ παραβολαῖς ποιητικαῖς. τὰς δὲ παραβολὰς ταύτας ὅτε ῥηδίας ἐν τοῖς περὶ λόγοις τιθέναι δεῖ, ὅτε ἄνευ πλείους φυλακῆς. id est: Haec enim non iam similitudinum speciem habent, sed poeticarum comparationum. huiusmodi autem comparationibus neque facile in soluta oratione, neque sine cautione plurima uti oportet. Idem alio loco minui docet comparationibus grauitatem illam, quam Graece vocant δεινότη-
τα. Αἱ παραβολαί, inquit, τῇ δεινότητι οὐκ ἐπιτίθεισιν διὰ τὸ μῆκος οἶον τὸ, Ὡς περὶ δὲ κύων γενναῖος, ἀπειρος, ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται. κάλλος γὰρ καὶ ἀκρίβειά τις ἐν τέτοις ἐμφανέεται· ἡ δὲ δεινότης σφοδρὸν τι βάλεται καὶ σύντομον, καὶ ἐγγύθεν πληττεῖν εἴκει. Videndum igitur, an satis apte comparationem hanc Caecina in epistolam induxerit, quamquam et Ciceronem hoc nonnumquam fecisse constat.

Non poenae metu] Non enim timenda est laudanti poena, sed offensio tamen quaedam eius, qui laudari fortasse non vult.

Animum] Quo modo animum affici atque angere meum putas, vbi haec secum ipse cogitat?

Loquitur] Animus cogitat, lingua loquitur, sed quia cogitata animi loquitur, ideo, quod est linguae, ad animum transfertur.

Hoc probabit] Et hoc et quae sequuntur, vsque ad illud, *quid faciet?* ea sunt, quae secum loquitur animus.

Num offendo] Ipsum Caesarem.

Cum porro offendam] Aliquens

non ipsum Caesarem. absurdum enim esset id, quod sequitur: *quid, si non vult?* nam cur dubitet in re notissima? quasi vero offendi quisquam velit. Sed opponit Caecina, *laudare aliquem, offendere:* quo in vtroque veretur, ne Caesarem laedat.

Armatus stilum] Stilum eius, qui scripsit armatus.

Victi et nondum restituti quid faciet] Quo modo persequetur stilum victi et nondum restituti?

In Oratore] Sic inscripsit librum, in quo formam perfecti oratoris expressit. epist. 18 *Oratorem meum tantopere a te probari, vehementer gaudeo. Mihi quidem sic persuadeo, me, quidquid habuerim iudicii de dicendo, in illum librum contulisse. etc.*

Caues tibi per Brutum] Cum haec scribis c. 10. *Testificor, me a te rogatum, et recusantem, haec scribere esse ausum. Volo enim mihi tecum commune esse crimen, ut, si sustinere tantam quaestionem non potuero, iniusti oneris impositi tua culpa sit, mea recepti.*

Veterem tuum] Exstat Ciceronis oratio pro Caecina.

Sentire oportet] Multo, inquit, magis mihi esse timendum intelligo, quam tu in Oratore tuo timuisti.

Calumnia timoris] Calumniator ea fingit, quae vera non sunt. item timor saepe falsa proponit: ut recte, propter similitudinem, *calumnia timoris* dici possit.

Caecae suspicionis tormento] Cum non videam, quo consilio gratiam a Caesare inire possim, et incerta suspitione torquear, metuens, ne offendam potius eum, quam mihi reconciliem.

Ad